

İ.Ü. İktisat Fakültesi
Maliye Araştırma Merkezi Konferansları
Prof. Dr. Memduh YAŞA'ya Armağan

1991 MALİ YILI BÜTÇESİ

Erdoğan ÖNER
Maliye ve Gümrük Bakanlığı
Bütçe ve Mali Kontrol
Genel Müdürü

GİRİŞ

Sayın Başkan,
Değerli Konuklar,

Sözlerime başlarken, bu toplantı vesilesiyle aranızda bulunmaktan duyduğum memnuniyeti ifade etmek istiyorum. Hemen başında belirtmek isterim ki; bu tür toplantılar siz akademisyenler kadar uygulamalarımızda bize de yardımcı olmakta, yol göstermektedir. Bu nedenle, toplantıyı düzenleyenlere, teşekkür etmek istiyorum.

Toplantı geçen yıl olduğu gibi bu yıl da, bütçenin TBMM Plan Bütçe komisyonuna takdiminin hemen ardına tesadüf etmiştir. Bu açıdan da, toplantıda ileri sürülecek fikirler ve yapılacak katkılar, bütçemiz açısından faydalı ve yön gösterici olacaktır.

Sayın Başkan,
Değerli Konuklar,

Maliye politikalarının, ekonomi politikaları içindeki önemini ve bütçenin bir araç olarak yerini uzun uzun açıklayarak değerli vaktinizi almak istemiyorum. Ancak, bütçenin, ülkeyi kalkındırmada ve ekonomik istikrarı sağlamada veya tersine istikrarsızlığa yol açmada önemli bir unsur olduğunu bir kez daha vurgulamak istiyorum.

Sayın Başkan,

1991 yılı bütçe büyüklüklerini ifade etmeden önce, sayın Bakanımız tarafından kamuoyuna açıklanan bazı makro ekonomik büyüklükleri belirtmek istiyorum. Yıllık programın bir parçası olan bütçenin daha iyi anlaşılabilmesi için bunun gerekli olduğuna inanıyorum.

Değerli Konuklar,

1990 yılında GSMH'nin 286 trilyon 306 milyar lira, büyüme hızının ise yüzde 9 civarında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. 1991 yılında ise

GSMH'nın yüzde 5.9'luk bir büyüme ile 439 trilyon 637 milyar liraya ulaşması hedeflenmiştir.

1990 yılında, GSMH zimni fiyat deflatörünün yüzde 54 civarında gerçekleşmesi beklenmektedir. 1991 yılı için bu oran yüzde 45 olarak tahmin edilmiştir.

1990 yılı gerçekleşme tahmini (CIF) 20.1 milyar dolar olan ithalatın 1991 yılında 23.1 milyar dolara ulaşacağı hesap edilmektedir. 1990 yılında 12.2 milyar dolara ulaşması beklenen (FOB) ihracat tutarının ise 1991 yılında 14.1 milyar dolara varması beklenmektedir.

1990 yılı için 2.997 lira olarak hedeflenen ortalama dolar değerinin 2.630 lira olacağı tahmin edilmektedir. 1991 yılı için bu değer 3.680 olarak hesap edilmiştir.

Sayın Başkan,

Değerli Konuklar,

Meclise sevkedilen tasarıda, genel ve katma bütçeli kuruluşlarımıza tahsis edilecek ödenek toplamı 104 trilyon 780 milyar lira olarak ifade edilmiştir.

1991 yılı konsolide bütçe tasarısında;

Personel harcamalarına	36 trilyon,
Diğer cari harcamalara	12 trilyon 850 milyar,
Yatırım harcamalarına	14 trilyon 650 milyar,
Transfer harcamalarına	41 trilyon 280 milyar lira

ödenek ayrılmıştır.

Bu durumda ödeneklerin;

Yüzde 34.4'ü personel harcamalarına,
Yüzde 12.3'ü diğer cari harcamalara,
Yüzde 14'ü yatırım harcamalarına,
Yüzde 39.4'ü transfer harcamalarına

tahsis edilmiş olmaktadır.

Tahsis edilen bu ödenekleri, 1990 yılı ödenekleri ile mukayese ettiğimizde,

Personel ödeneklerinin	Yüzde 80,
Diğer cari ödeneklerin	Yüzde 72.2,
Yatırım ödeneklerinin	Yüzde 49.3,
Transfer ödeneklerinin	Yüzde 52.2 arttığı

görülmektedir.

Sayın Başkan,

Değerli Konuklar,

1991 yılı bütçe tasarısında, belirttiğim giderleri finanse etmek amacıyla, 69 trilyon 950 milyar vergi geliri,

(Gelir vergisi	28 trilyon 450 milyar)
(Kurumlar vergisi	6 trilyon 650 milyar)
(Dahilde alınan K.D.V.	12 trilyon 600 milyar)
7 trilyon 280 milyar vergi dışı normal gelir	
6 trilyon 130 milyar özel gelir ve fon	
770 milyar katma bütçe geliri	

olmak üzere toplam 84 trilyon 130 milyar lira gelir öngörülmüştür.

Bu gelir hedefleri, 1990 yılı revize tahmine nazaran;

Vergi gelirlerinde yüzde 56.9, vergi dışı normal gelirde de yüzde 48.6 artış sağlanmasını öngörmektedir.

Bu gelir tahminine göre;

- 1990 yılında yüzde 15.6 olan vergi yükü, 1991'de yüzde 15.9'a yükselmekte;

- Vergi esnekliği 1'in üzerine çıkmakta,

- Vergi gelirlerinin bütçe giderlerini karşılama oranı ise yüzde 67'ye ulaşmaktadır.

Sayın Başkan,

Değerli Konuklar,

Belirttiğim gider ve gelir tahminlerinden de anlaşılacağı üzere, 1991 yılı konsolide bütçe açığının 20 trilyon 650 milyar lira olması hedeflenmiştir.

Bu açık 1991 yılı için tahmin edilen GSMH'nın yüzde 4.7'sine isabet etmektedir.

Sayın Başkan,

Değerli Konuklar,

Şimdi de 1991 yılı bütçesinin bazı özelliklerine değinmek istiyorum.

* Cari hizmet, yatırım ve transfer tertiplerinde yer alan tüm personel ödeneklerinin toplam bütçe içindeki artış seyri 1991 yılında da devam etmiştir. Bu ödenekler 1991 bütçesinin yüzde 40'ını bulmaktadır.

* 1991 yılı bütçesinin yüzde 10.6'sı tüketim malları ve malzeme alımlarına, yüzde 8.2'si yapı, tesis ve büyük onarım giderlerine ayrılmıştır.

* Borç faizlerine ayrılan ödeneklerin toplam bütçe içindeki payında görülen azalma seyri 1991 yılında da devam etmiştir. 1991 yılı bütçesinin yüzde 19.8'i borç faizlerine tahsis edilmiştir.

* Milli Eğitim Bakanlığı, Üniversiteler ve Kredi Yurtlar Kurumuna ayrılan ödenekler 1990 bütçesinin yüzde 17.5'ini oluştururken, 1991 yılında 19.2'ye yükselmiştir.

* Sağlık hizmetleri için 1990 yılı bütçesinin yüzde 4.1'i ayrılmışken 1991'de yüzde 4.3'ü tahsis edilmiştir.

- * İç ve dış güvenlik için ayrılan ödeneklerin bütçe içindeki payı geçen yıla göre artarak, toplam ödeneklerin yüzde 17.2'sine ulaşmıştır.

Sayın Başkan,

Kıymetli Konuklar,

Konuşmamı bitirmeden önce, 1991 yılı bütçe tasarısında, yer alan bazı yeni düzenlemelerden de söz etmek istiyorum.

- * 1991 yılı bütçe kanununda yapılan düzenleme ile bazı kamu konutlarının Toplu Konut'a devri yoluyla satılması imkanı getirilmektedir.
- * Kanun tasarısında kamu kurumlarının ellerinde bulunan sosyal tesislerin daha verimli kullanımını temin edici hükümlere yer verilmiştir.
- * Yine tasarıda, kamu kuruluşlarının ellerinde bulunan makina parkı, bilgisayar, laboratuvar gibi imkanların atıl kalmasını önleyici ve bu kurumlara kaynak yaratıcı tedbirlere yer verilmiştir.

Konuşmamı bitirirken, beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür eder, hepinizi en iyi dileklerle selamlarım.